

ERYKAH BADU

👤 Erica Abi Wright

📅 26.02.1971 📍 Dallas (Teksas, USA)

Uważana przez setki tysięcy fanów muzyki i wielu dziennikarzy za pierwszą damę neo-soulu. Ekscentryczna, niesamowicie utalentowana wokalistka, producentka, autorka tekstów i aktorka. Nazywana jest często współczesną odpowiedniczką Billie Holiday.

Erykah urodziła się i dorastała w Dallas, mieszkając wraz z dwójką rodzeństwa i matką – była aktorką teatralną. Od najmłodszych lat zdradzała nieprzeciętny talent, zaledwie jako czterolatka uczestniczyła w próbach i przedstawieniach DALLAS THEATER CENTRE. Mając czternaście lat w lokalnej rozgłośni radiowej wykorzystano jej głos przy nagrywaniu dżingla reklamowego. Wtedy też poznała przyszłą gwiazdę jazzu – Roya Hargrove'a, z którym kilkanaście lat później miała okazję podjąć szerszą współpracę.

W artystycznym liceum BOOKER T. WASHINGTON HIGH SCHOOL FOR THE PERFORMING AND VISUAL ARTS Erykah uczęszczała do klasy o profilu tanecznym. Wówczas też założyła wraz ze szkolną koleżanką duet specjalizujący się we freestyle'u. Jej ówczesna ksywa brzmiała Apples.

Jeszcze jako nastolatka przeszła głębokie przemiany duchowe. Przejście na islam zaowocowało wstąpieniem przez nią do tzw. „grupy 5 procent”, czyli „Nacji Bogów i Ziemi”, dość radykalnej wspólnoty, zarezerwowanej tylko dla Afroamerykanów. Zmieniła ponadto imię z Erica na Erykah (wyrażenie „kah” po arabsku oznacza „nie może zrobić nic złego”), odrzucając zarazem prawdziwe nazwisko, które towarzyszyło jej przodkom, gdy byli niewolnikami, a przyjmując Badu (w arabskim „manifestują prawdę i światłość”).

Po zakończeniu nauki w liceum Erykah zdecydowała się kontynuować edukację w bardzo ważnym dla afroamerykańskiej społeczności UNIWERSYTECIE GRAMBLING STATE, by zgłębiać wiedzę na temat teatru. Nie ukończyła jednak studiów, przerywając je w 1993 r. Przez kilka miesięcy zajmowała się wieloma nisko płatnymi pracami, tylko po to, by mieć środki na życie. Podjęła się m.in. pracy w SOUTH DALLAS CULTURAL CENTRE, gdzie nauczała dzieci podczas warsztatów tanecznych i teatralnych. U boku swego kuzyna Roberta Bradforda artystka

ESENCJONALNE NAGRANIA

ERYKAH BADU

You Got Me (ft. The Roots)

Hitowe nagranie The Roots, które przyniosło grupie oraz występującej gościnnie Eryce nagrodę GRAMMY. Jeden z najpiękniejszych i najbardziej poruszających kawałków miłosnych w historii muzyki współczesnej.

Love of My Life (An Ode to Hip-Hop)

Kawałek wykonany wspólnie z Commonem, ówczesnym partnerem wokalistki. Klasyka, która zaowocowała GRAMMY i ukazała, że różnice pomiędzy hip-hopem, r&b i soulem są co najwyżej pożywką do akademickich dysputów.

Tyrone

Erykah nigdy nie lubiła słabych mężczyzn, mamisynków, którzy nie potrafią zadbać o siebie i partnerkę. Tym kawałkiem ośmieszyła ich dostatecznie. Frajerzy, od Badu z daleka!

Soldier

Wybitna hip-soulowa produkcja idealnie ukazująca rozwój Erykah od neosoulowej diwy do swoistej ambasadorki zaangażowanego hip-hopu ad 2008. Perełka.

Next Lifetime

Jeden z nieoficjalnych hymnów wszystkich zakochanych. Cudowna ballada o głębokim przesłaniu, za którą powinni Eryce dziękować producentowi chusteczek. Ile łez wycisnęła ten kawałek, nikt nigdy nie policzy.

szlifowała też talent muzyczny, zdobywając sporą lokalną popularność za sprawą klimatycznych, niedużych koncertów w klubach jazzowych. Duet nagrał wspólnie płytę demo Badu, nazwaną roboczo *Country Cousins*. Szczęśliwym trafem dostała się ona w ręce znanego muzycznego promotora Kedarra Massenburga – człowieka obdarzonego niezwykłym wyczuciem w kwestii znajdowania młodych talentów. Nie przegapił on również Eryki, z którą skontaktował się błyskawicznie po usłyszeniu

„Country Cousins”. Efektem spotkania pomiędzy Massenburgiem i Badu było zaaranżowanie jej sesji w studio z ➔ *D'Angelo*, gdzie duet nagrał kapitalną piosenkę „Your Precious Love”, która trafiła na ścieżkę dźwiękową filmu „Zagniewani młodociani” (oryg. „High School High”, reż. Hart Bochner, 1997, USA). Tak perfekcyjny debiut wokalistki nie pozostawił żadnych wątpliwości Massenburgowi i jeszcze w 1996 r. Badu została powitana w szeregach labelu UNIVERSAL RECORDS.

Druga połowa 1996 r. upłynęła artystce na nagrywaniu oficjalnego debiutanckiego materiału. Do pomocy przy produkcji dzieła Badu zaangażowała m.in. muzyków formacji hipopowej The Roots i kolektywu ➔ *Soulquarians*, ponadto w pracy przy płycie udzielili się m.in. Robert Bradford, Madukwu Chinwah, John Meredith i Richard Nichols. Wspólnie stworzyli oni dzieło przełomowe dla muzyki neo-soul, perfekcyjny pod każdym względem krążek *Baduizm*. Płyta promowana singlem „On & On” zadebiutowała na 2. miejscu BILBOARDU, zyskując z miejsca niezwykle wysokie recenzje i ogromną sympatię ze strony fanów. Materiał czerpał głęboko z tradycji muzyki soul, funk i jazz, zahaczając też o hip-hop i bluesa. Tak niezwykle, fantastyczny muzyczny kolaż, w połączeniu z głęboką, wrażliwą, inteligentną warstwą tekstową, zaowocował przełomową dla czarnej muzyki płytą. Erykah połączyła wielki sukces artystyczny z uznaniem i sympatią słuchaczy. Płyta sprzedała się w potrójnie platynowym nakładzie i za sprawą singla „On & On” przyniosła Badu nagrodę GRAMMY.

Niesiona falą sukcesu płyty *Baduizm* artystka jeszcze w 1997 r. wydała krążek „Live”, będący dokumentacją trasy koncertowej promującej debiutanckie wydawnictwo. Był to kolejny wielki triumf gwiazdy. Niezwykle pochlebne recenzje i świetna sprzedaż (podwójna platyna) tego wydanego 18 listopada 1997 r. albumu, w połączeniu z sukcesem singla „Tyroné”, sprawiły, że Badu przez wielu została uznana jednogłośnie za debiutantkę roku. Wydanie koncertowego materiału zaledwie po jednym studyjnym krążku było niezwykle odważnym krokiem, ale wokalistka udźwignęła ciężar odpowiedzialności w imponującym stylu. Fenomenalna oprawa muzyczna, intymna, niezwykle klimatyczna atmosfera i głębokie, prawdziwe emocje płynące z głosu wokalistki, wprowadziły nową jakość na rynku soulowych wydawnictw typu live.

Koncertując, Erykah była już w zaawansowanej ciąży z raperem grupy OutKast – André 3000. Ich związek nie przetrwał co prawda próby czasu, ale synek o imieniu Seven pozostał dla artystki najpiękniejszą, żywą dokumentacją tego niezwykle burzliwego i pełnego emocji okresu w życiu.

Przez następne miesiące Erykah skupiła się na macierzyństwie, znajdując jednakże czas na nagranie jednego z największych hitów w jej karierze, czyli gościnnego udziału w piosence grupy The Roots „You Got Me”. Niesamowicie emocjonalny, piękny singiel przyniósł artystom nagrodę GRAMMY na początku 2000 r. za *Najlepsze rapowe nagranie wykonane przez duet lub grupę*.

Jeszcze w 1999 r. artystka weszła do studia i rozpoczęła pracę nad drugim klasycznym albumem. Produkcję krążka Badu wzięła w dużej mierze na własne barki, posilkując się muzykami związanymi z kolektywem Soulquarians (przede wszystkim ➔ *Jay Dee*, ➔ *Questlove'em* i ➔ *Jamesem Poyserem*). Efektem tego jesienią 2000 r. ukazał się wspaniały materiał *Mama's Gun*. Nierealne z pozoru zadanie nagrania płyty przynajmniej nawiązującej klasą do debiutanckiego *Baduizm*, artystka wykonała z nawiązką.

Mama's Gun zyskało bardzo dobre recenzje, sprzedając się jednak w mniejszym nakładzie niż poprzednie krążki (pojedyncza platyna, 11. pozycja na liście BILBOARDU). Wynikało to przede wszystkim z bardziej eklektycznej, trudniejszej do medialnego wypromowania zawartości muzycznej dzieła, na którym Badu przemyciła też wiele ważnych, niemal rewolucyjnych treści. Pomimo tego single „Bag Lady”, „Didn't Cha Know” i „Cleva” zaznaczyły swą obecność na listach przebojów, natomiast Erykah doskonale odparła atak innych wokalistek (m.in. ➔ *Jill Scott*, ➔ *Jazzyfatees*) na pozycję liderki żeńskiej sceny nowego soulu.

W 2000 r., po tym jak zakończył się jej romans z André 3000, związała się z innym raperem – Commonem. Para doskonale rozumiała się nie tylko w życiu osobistym, ale też w zawodowym, nagrywając wspólnie kilka niezapomnianych kawałków. Trzy utwory można było znaleźć na wydanym w 2002 r. przez Commona albumie *Electric Circus*, ale najbardziej pamiętny był duet „Love of My Life (An Ode to Hip Hop)” ze ścieżki dźwiękowej do filmu „Brown Sugar” (reż. Rick Famuyiwa, 2002, USA). Za tę piosenkę para otrzymała w 2003 r. nagrodę GRAMMY.

W tym samym roku Erykah wydała krótki album *Worldwide Underground*, mocno eksperymentalne dzieło, mające w swym zamierzeniu być przetarciem przed kolejnym długim studyjnym krążkiem. Płyta bardzo szybko wdrapała się na 3. miejsce BILLBOARDU, osiągając złoty nakład. Jej brzmienie było dużo bliższe hip-hopowi i eksperymentalnemu soul-jazzowi, niż miało to miejsce na poprzednich wydawnictwach artystki. *Worldwide Underground* przyniosło m.in. rewolucyjny protest-song „The Grind” z gościnnym udziałem Dead Prez oraz imprezowy szlagier „Love of My Life Worldwide” nagrany z gościnnym udziałem wspaniałych kobiet związanych z czarną muzyką – Bahamadią, Queen Latifah i ➔ **Angie Stone**.

Fani i dziennikarze liczyli, że nie będą musieli długo czekać na kolejny studyjny album gwiazdy, tymczasem zupełnie nieoczekiwanie czas mijał, a nagrany w charakterze EP-ki wypełniającej okres oczekiwania na nowy album *Worldwide Underground*, wciąż był ostatnią muzyczną propozycją Badu. Erykah co prawda nadal regularnie koncertowała (m.in. w Polsce, jesienią 2003 r. w SALI KONGRESOWEJ), pojawiała się też na płytach innych wykonawców, ale nie podawała żadnych konkretów na temat nowego albumu. Wiązało się to po części z tym, że 5 lipca 2004 r. artystka urodziła drugie dziecko, córeczkę o imieniu Puma (ojcem jest raper The D.O.C). Ten fakt był ostatecznym dowodem na rozpad związku z Commonem, który nastąpił w 2003 r. Para rozstała się w kulturalnych okolicznościach, nie dając pożywkę dla prasy brukowej.

W lipcu 2006 r. polscy fani artystki mieli po raz kolejny okazję ją zobaczyć, Badu zagrała bowiem fantastyczny koncert na wolnym powietrzu, występując w warszawskim PARKU SOWIŃSKIEGO.

Latem 2007 r. media obiegła informacja, że prace artystki nad nowym krążkiem są już na ukończeniu. Kilka razy zmieniała się objętość, koncepcja i tytuł albumu, ostatecznie w lutym 2008 r. do sklepów trafił jedнопłytowy kompakt *New Amerykah Part One (4th World War)*. Materiał uzyskał wymienione recenzje, debiutując na 2. miejscu listy BILLBOARDU i w niespełna cztery miesiące sprzedając się w nakładzie blisko trzystu tysięcy sztuk w USA. Pod kątem zawartości muzycznej płyta prezentowała się wymiennie, będąc niezwykle inteligentną, ostrą porcją mocnych słów wymierzonych we współczesną Amerykę, podaną na fantastycznych, oszczędnych

hiphopowo-soulowych bitach. Za muzykę odpowiadali tym razem przede wszystkim producenci z kolektywu ➔ **Sa-Ra Creative Partners**, a pojedyncze cegiełki dołożyli również ➔ **9th Wonder**, ➔ **Jay Dee** (J Dilla), Madlib, Karriem Riggins, James Poyser i Questlove. I tym razem promując album, Erykah dotarła do Polski, występując podczas wakacyjnego festiwalu HEINEKEN OPEN'ER w Gdyni. Koncert artystki oceniono wysoko. Na późną jesień 2008 r. Badu zapowiedziała kontynuację *New Amerykah...*, tym razem pod nazwą *New Amerykah Part Two (Return Of The Ankh)*.

Bardzo długa jest lista pamiętnych gościnnych udziałów artystki na płytach innych wykonawców. Erykę zapraszali na swoje albumy m.in.: Busta Rhymes (utwór „One”, 1997), OutKast („Liberation”, 1998), odpowiedzialny za projekt *Jazzmatazz 3* Guru („Plenty”, 2000), ➔ **Macy Gray** („Sweet Baby”, 2001), Roy Hargrove (nagranie z Q-Tipem „Poetry” na płycie *Hard Groove* projektu ➔ **The RH Factor**, 2002), ➔ **Zap Mama** („Bandy Bandy”, 2004) i Pharoahe Monch („Hold On”, 2007). Nagrania Badu – czy to solowe czy we współpracy z innymi artystami – trafiły również na kilka ciekawych kompilacji i soundtracków.

Artystka poza działalnością muzyczną sprawdzała się także w roli aktorki, mając na koncie występy w wielu teledyskach, a także takich filmach, jak „Blues Brothers 2000” (reż. John Landis, 1998, USA), „Wbrew regułom” („The Cider House Rules”, reż. Lasse Hallström, 1999, USA) czy „Głowa do góry” („House of D”, reż. David Duchovny, 2004, USA). Za drugoplanową rolę w obrazie „Wbrew regułom” otrzymała zresztą nagrodę BLACK REEL AWARD.

Szacunek, jakim cieszy się Erykah Badu, bierze się również z tego, że nigdy nie zapomniała ona o swoich korzeniach i środowisku, z jakiego się wywodzi. Artystka w rodzimym mieście powołała do życia fundację BEAUTIFUL LOVE INCORPORATED NON PROFIT DEVELOPMENT (B.L.I.N.D.), dzięki której młodzież z biednych rodzin może rozwijać talent na polu muzyki, sztuki i tańca. Poza tym Erykah często angażuje się w pojedyncze akcje charytatywne, przekazując również regularnie spore środki finansowe na pomoc ludziom, którzy mają różnorakie problemy w życiu.

Andrzej Cała

Dyskografia:

Baduizm, 1997, Universal Music

Live, 1997, Universal Music

Mama's Gun, 2000, Motown

Worldwide Underground, 2003, Motown

New Amerykah Part One (4th World War), 2008, Motown

www.erykahbadu.com

CORINNE BAILEY RAE

26.02.1979 Leeds (Wielka Brytania)

Brytyjska wokalistka, będąca jednym z największych odkryć akustycznej sceny soul ostatnich kilku lat. Corinne Bailey pochodzi z położonego w północnej części Anglii miasta Leeds. Drugą część nazwiska przyjęła w 2001 r. po mężu – saksofoniście Jasonie Rae. Jest jedną z trzech córek państwa Bailey. Jej matka jest Brytyjką, zaś ojciec pochodzi z położonego na Morzu Karaibskim państwa Saint Kitts i Nevis.

Corinne jako mała dziewczynka pobierała lekcje gry na skrzypcach. Fascynacja muzyką rockową, a szczególnie grupą Led Zeppelin, a także odkrycie pasji w śpiewaniu podczas niedzielnych mszy odsunęły na bok plany zostania wirtuozem instrumentów smyczkowych na rzecz chwycenia za gitarę elektryczną. Nastoletnia Bailey wspólnie z dwiema koleżankami założyła zespół Helen, silnie inspirowany się alternatywnymi kobiecymi grupami rockowymi lat 90., jak L7 czy Veruca Salt. Formacja wywoływała żywiołowymi występami i nagraniami spore zamieszanie w Leeds. Zajście w ciążę jednej z artystek uniemożliwiło dalsze kontynuowanie działalności przez zespół. Zawiedziona takim stanem rzeczy Corinne podjęła naukę na wydziale literatury na UNIWERSYTECIE W LEEDS, traktując muzykę bardziej jako hobby niż sposób na życie.

Podczas studiów podjęła dorywczą pracę jako szatniarka w lokalnym klubie jazzowym, w którym w wolnych od ruchu chwilach dołączała jako wokalistka do koncertującego bandu. Spontaniczne występy przypadły jej do gustu i zainspirowały do pisania własnych piosenek. Odeszła w nich od indie rockowych korzeni w stronę czarnych brzmień, z naciskiem na bluesa i soul. Corinne zaczęła się coraz częściej pojawiać jako gość w nagraniach zespołów z Leeds (m.in. Homecut Drive i The New

Mastersounds). Spotkanie z Markiem Hillem (Artful Dodger) okazało się przełomowym momentem w karierze Brytyjki. Odkrywcą talentu ➔ **Craiga Davida** zaprosił ją w 2005 r. do udziału w nagraniu „Young and Foolish” nowego projektu The stiX. Genialny występ Rae zaskarbił jej następnie ogólnosiwiatowy kontrakt płytowy z gigantem EMI. Włodarczy labelu szczególnie urzekł niepodrabialny głos Corinne – delikatny, subtelny, przekazujący silny bagaż emocjonalny – a także jej beztroška maniera wokalna.

Debiut nowego odkrycia europejskiego neo-soulu zapowiedziała akustyczna ballada „Just Like a Star” (2005), na której zmysłowo nucąca i szepcząca Corinne tworzyła za pomocą gitary romantyczne tło dla elektryzującego wokalu. Nagranie zaznaczyło obecność na listach w Anglii i USA, ale usunęło się zupełnie w cień kolejnego singla z *Corinne Bailey Rae* (2006) – przepełnionej pozytywną energią nagrania „Put Your Records On”, pokazującego także bardziej energiczne wydanie aksamitnego wokalu Rae. Hit podbił amerykańską listę r&b i dotarł do drugiego miejsca brytyjskiego zestawienia największych hitów. Debiutancki materiał uzdolnionej wokalistki zadebiutował na 17. miejscu listy BILLBOARDU (najlepszy wynik brytyjskiej debiutantki w historii), okrył się w USA platyną (sprzedaż ponad 1,2 mln sztuk), zaś w ojczyźnie artystki z wynikiem ponad 750 tysięcy sprzedanych sztuk zaskarbił sobie tytuł podwójnie platynowego. Ogólnosiwiatowy nakład ponad 3 milionów sztuk, połączony z zachwytem krytyków, uczynił z Rae młodą nadzieję neo-soulu, przyswajalnego także przez masowego słuchacza.

Po premierze słynnego debiutu na skromną wokalistkę spadł deszcz nominacji oraz odznaczeń. Rae była czterokrotnie nominowana do GRAMMY i zdobyła kilka prestiżowych w Wielkiej Brytanii statuetek: BRIT AWARDS, MOJO AWARDS, MOBO AWARDS i Q AWARDS. W ramach celebrowania sukcesu debiutu Corinne zagrała wiele koncertów. Zapis zachwycających występów w Londynie i Nowym Jorku trafił do sklepów w 2007 r.

W 2008 r. Rae nagrała dwie bardzo ciekawe kooperacje z jazzowymi muzykami: „River” z Herbiem Hancockiem i „Free” z Marcusem Millerem. Podjęła współpracę także z ➔ **Alem Greenem** („Take Your Time”) i ➔ **Johnem Legendem** („Where Is the Love”).